

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Secția a doua

CAUZA BUCHEŢ ÎMPOTRIVA REPUBLICII CEHE

(Cererea nr. 36541/97)

Hotărâre
Strasbourg

26 noiembrie 2002
Definitivă

Hotărârea devine definitivă în condițiile prevăzute la art. 44 § 2 din convenție. Aceasta poate suferi modificări de formă.

În Cauza Bucheň împotriva Republicii Cehe,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), reunită într-o cameră compusă din Domnii: J.-P. Costa, *președinte*, A.B. Baka, Gaukur Jörundsson, L. Loucaides, doamna V. Straznicka, C. Bîrsan, M. Ugrekheldze, judecători, și domnul T. L. Early, *grefier adjunct de secție*,

După ce a deliberat în camera de consiliu, la 1 octombrie 2002 și la 5 noiembrie 2002, pronunță prezenta hotărâre, adoptată la aceeași dată:

Procedura

1. La originea cauzei se află cererea nr. 36541/97, îndreptată împotriva Republicii Cehe, prin care un resortisant al acestui stat, domnul Anton Bucheň („reclamantul”), a sesizat Comisia Europeană a Drepturilor Omului („Comisia”) la 16 mai 1997 în temeiul fostului art. 25 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („convenția”).

2. Reclamantul este reprezentat în fața Curții de J. Staněk, avocat în Baroul ceh. Guvernul ceh („Guvernul”) este reprezentat de agentul guvernamental, domnul V. Schorm.

3. Reclamantul pretinde, în special, că a fost victima unei discriminări, interzisă la art. 14 din convenție, în materie de indemnizație de pensionare și a invocat o atingere adusă dreptului la respectarea bunurilor sale, garantat la art. 1 din Protocolul nr. 1.

4. Cererea a fost transmisă Curții la 1 noiembrie 1998, data intrării în vigoare a Protocolului nr. 11 la convenție (art. 5 § 2 din Protocolul nr. 11).

5. Cererea a fost repartizată secției a treia a Curții (art. 52 § 1 din regulament). În cadrul acesteia, completul desemnat să examineze cauza (art. 27 § 1 din convenție) a fost constituit conform art. 26 § 1 din regulament. În urma recuzării domnului K. Jungwiert, judecător ales în numele Republicii Cehe (art. 28 din regulament), Guvernul a desemnat-o pe doamna V. Strážnická, judecător ales în numele Republicii Slovace, pentru a se pronunța în calitate de judecător *ad hoc*.

6. Prin decizia din data de 27 aprilie 2000, camera a declarat cererea parțial admisibilă.

7. Atât reclamantul cât și Guvernul au depus observații scrise asupra fondului cauzei (art. 59 § 1 din regulament). Deoarece, după consultarea părților, camera a decis că nu era necesară organizarea unei ședințe destinate examinării fondului cauzei (art. 59 § 2 *in fine* din regulament), fiecare parte a prezentat comentarii scrise asupra observațiilor celeilalte părți.

8. La 1 noiembrie 2001, Curtea a modificat componența secțiilor sale (art. 25 § 1 din regulament). Prezenta cerere a fost repartizată secției a doua astfel remaniată (art. 52 § 1).

În fapt

I. Circumstanțele cauzei

9. În anul 1972, reclamantul a devenit militar de carieră. În anul 1982, a fost desemnat judecător militar. La 22 iunie 1992, Președintele Republicii a semnat numirea sa oficială.

10. La 1 ianuarie 1993, a intrat în vigoare Constituția Republicii Cehe (*Ústava České republiky*). Art. 110 punea capăt existenței instanțelor militare începând cu 31 decembrie 1993. La 1 ianuarie 1993, a intrat în vigoare Legea de revizuire a Constituției nr. 29/1993 privind unele măsuri referitoare la divizarea Republicii Federative Cehe și Slovace (*ústavní zákon o některých dalších opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky*). Potrivit art. 2 alin. (1), judecătorii de pe lângă instanțele militare ale Republicii Federative Cehe și Slovace deveneau, cu consimțământul lor, judecători la instanțele militare ale Republicii Cehe. Art. 3 dispunea că aceștia erau considerați drept judecători desemnați în temeiul Constituției Republicii Cehe. La 30 decembrie 1992, reclamantul a acceptat repartizarea sa la Tribunalul Militar Superior din Olomouc (*Vyšší vojenský soud*) începând cu 1 ianuarie 1993.

11. Prin hotărârea nr. 205 a Ministrului Apărării, din 28 septembrie 1993, reclamantul a fost revocat din funcția de militar de carieră cu efect de la 31 decembrie 1993, în temeiul art. 26 alin. (1) lit. c) din legea privind raporturile de muncă ale militarilor nr. 76/1959 (*zákon o některých služebních poměrech vojáků*), devenind astfel ofițer în rezervă începând cu data de 1 ianuarie 1994. La 30 septembrie 1993, acesta a confirmat că a fost informat asupra revocării sale. Potrivit art. 33 și 33 lit. a) din legea respectivă, reclamantul avea dreptul la o indemnizație de pensionare militară (*výsluhový příspěvek*) („indemnizație de pensionare”) și la prima de sfârșit de carieră (*odchodné*).

12. La 8 decembrie 1993, reclamantul a consimțit să fie repartizat la Curtea Regională din Ostrava (*krajský soud*), în temeiul art. 34 alin. (1) din Legea nr. 335/1991 privind instanțele judecătorești și judecătorii. La 21 decembrie 1993, Ministrul Justiției l-a repartizat la această instanță începând cu data de 1 ianuarie 1994.

13. La 1 ianuarie 1994, a intrat în vigoare Legea nr. 304/1993 privind modificarea Legii nr. 391/1991 privind condițiile de retribuire a judecătorilor, notarilor de stat, judecătorilor asistenți și notarilor stagiați (*zákon o platových poměrech soudců, státních notářů, justičních a notářských čekatelů*). Potrivit art. 2 alin. (2) al acestei legi, plata

indemnizației de pensionare foștilor judecători militari care acceptaseră să fie repartizați la instanțe de drept comun era suspendată până la sfârșitul exercitării funcției acestora de judecător.

14. La 27 ianuarie 1994, potrivit art. 33 din Legea nr. 76/1959, Oficiul militar de securitate socială din Praga (*vojenský úřad sociálního zabezpečení*) a recunoscut dreptul reclamantului la indemnizația de pensionare pentru perioada 1 ianuarie 1994 - 16 aprilie 2011. În același timp, acesta a decis că, în temeiul art. 2 alin. (2) din Legea nr. 304/1993, plata acestei indemnizații de pensionare către reclamant va fi suspendată până la încetarea funcției sale de judecător de drept comun.

15. La 28 aprilie 1994, directorul Departamentului drepturilor de securitate socială din cadrul Ministerului Apărării (*ředitel odboru zabezpečení osob ministerstva obrany*) a respins recursul reclamantului înaintat împotriva deciziei din 27 ianuarie 1994, considerând în special că art. 2 din Legea nr. 304/1993, care limita drepturile dobândite în viitor, nu avea efect retroactiv. În ceea ce privește argumentul reclamantului întemeiat pe inegalitatea persoanelor în fața legii, Ministerul Apărării și-a declinat competența pentru a judeca compatibilitatea Legii nr. 304/1993 cu Carta drepturilor și libertăților fundamentale (*Listina základních práv a svobod*).

16. La 7 iunie 1994, reclamantul și alți nouă foști judecători militari aflați în aceeași situație au sesizat Tribunalul Municipal Praga (*městský soud*) cu o acțiune în anularea deciziilor Ministerului Apărării care îi priveau. Ei au invocat faptul că aceste decizii au încălcat principiile securității juridice și apărării drepturilor dobândite, susținând că suspendarea plății indemnizației de pensionare în temeiul Legii nr. 304/1993 se întemeia pe o retroactivitate aparentă (*nepravá retroaktivita*) care nu este admisibilă în drept decât în avantajul persoanelor interesate. În opinia lor, aplicarea Legii nr. 304/1993 în cauză constituia o atingere ilegitimă adusă dreptului lor dobândit în temeiul unei legi, deoarece niciun text nu prevăzuse restricții la plata indemnizației de pensionare înainte ca funcția lor de militar de carieră să înceteze. La data intrării în vigoare a Legii nr. 304/1993, aceștia erau deja ofițeri în rezervă și judecători de drept comun și, prin urmare, legea contestată nu se putea referi la ei, vizând numai judecătorii militari.

17. La 11 august 1994, Curtea Superioară (*vrchní soud*), la care acțiunea menționată anterior a fost transferată, a dispus cazul reclamantului de examinarea în comun a cauzei.

18. La 26 mai 1995, aceeași instanță a respins acțiunea lui K.F. referitoare la aceeași problemă. Ulterior, K.F. a introdus o acțiune la instanța constituțională (*ústavní stížnost*), invocând faptul că Curtea Superioară i-a încălcat dreptul la protecția judiciară a drepturilor garantate la art. 36 din Carta drepturilor și libertăților fundamentale, principiul interzicerii discriminării consacrate la art. 3 alin. (1) din cartă și cel al egalității cetățenilor în fața legii potrivit art. 1 din cartă. Invocând art. 11 alin. (4) din cartă, K.F. a menționat că decizia Curții Superioare a dispus o privare de drepturi. Reclamantul precum și ceilalți nouă foști judecători militari au cerut să fie admiși în calitate de parte intervenientă în procedura privind pe K.F., dar cererea lor a fost respinsă de Curtea Constituțională la data de 7 februarie 1996.

19. La 7 martie 1996, Camera a treia a Curții Constituționale (*třetí senát Ústavního soudu*) a suspendat examinarea cauzei lui K.F., propunând adunării plenary a Curții Constituționale (*plénium Ústavního soudu*) să anuleze art. 2 din Legea nr. 304/1993. Camera a considerat că acest articol avea un caracter discriminatoriu și că suspendarea plății indemnizației de pensionare nu era justificată de interesul public. De asemenea, aceasta a arătat că unii judecători și alți administratori ai instanțelor militare beneficiau de indemnizație de pensionare și că Legea nr. 304/1993 nu intrase în vigoare decât la data de 1 ianuarie 1994, adică după ce judecătorii militari au fost trecuți în rezervă și au acceptat repartizarea lor la instanțe de drept comun, fapt ce îi împiedica să își schimbe poziția.

20. La 25 aprilie 1996, Curtea Superioară a suspendat examinarea recursului reclamantului pentru a aștepta rezultatul cauzei K.F. examinate de Curtea Constituțională.

21. La 8 octombrie 1996, adunarea plenară a Curții Constituționale a respins propunerea Camerei a treia de a anula art. 2 din Legea nr. 304/1993, care prevede în special că:

„[...] reclamantul invocă, în special, că [...] plata indemnizației de pensionare este refuzată judecătorilor fostelor tribunale militare teritoriale și superioare care au rămas în funcție până la data de 31 decembrie 1993 [...]. Indemnizația de pensionare s-ar plăti în schimb judecătorilor fostului colegiu militar al Curții Superioare din Praga, foștilor procurori militari repartizați ca judecători la instanțele de drept comun, precum și foștilor judecători militari care au părăsit instanțele militare înainte de data de 31 decembrie 1993 și care ulterior au fost desemnați drept judecători la instanțele de drept comun. În opinia reclamantului, inegalitatea [...] constă, de asemenea, în faptul că indemnizația de pensionare este [...] plătită celorlalți militari de carieră care au încetat (funcția militară) [...].

Examinând constituționalitatea art. 2 din Legea nr. 304/1993, [Curtea] trebuie să descopere dacă acest articol are un caracter discriminatoriu față de alte categorii de militari de carieră aflați într-o situație socială identică sau similară celei a judecătorilor militari [...]. La încetarea contractului de militar de carieră, militarii încasează, potrivit art. 33-33 lit. b) din Legea nr. 76/1959, unele alocații: indemnizația de pensionare militară și prima de sfârșit de carieră [...]. Aceste alocații financiare au un caracter social și stimulativ [...]. De asemenea, compensează restricțiile impuse unor drepturi economice și politice, (și) [...] trebuie să faciliteze transferul militarilor de carieră la viața civilă și profesională. Toți militarii de carieră au dreptul la aceste alocații dacă îndeplinesc condițiile stabilite, indiferent de situația lor socială. [...]

Foștii judecători militari au fost [...] militari de carieră [...]. În timpul serviciului lor, se aplicau dispozițiile Legii nr. 76/1959 (...). În urma schimbărilor din organizarea sistemului judiciar, provocată în special de adoptarea Constituției Republicii Cehe și a Legii nr. 17/1993 [...], o parte din (acești judecători) au fost de acord, în temeiul art. 2 alin. (5) din Legea nr. 17/1993, să fie repartizați la o instanță de drept comun [...]. Acești judecători au fost revocați din funcțiile lor militare prin hotărârea Ministrului Apărării nr. 205/1993, conform art. 26 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 76/1959. Unii dintre ei au părăsit instanțele militare mai devreme, alții [...] abia la 31 decembrie 1993. Aceștia din urmă nu au încasat indemnizația de pensionare pentru o anumită perioadă de timp [...].

Sistemul juridic în vigoare până la data de 31 decembrie 1993 folosea termenul de „instanțe militare” [...]. Prin urmare, art. 2 din Legea nr. 304/1993 permite două interpretări: fie privește numai judecătorii instanțelor militare de primă instanță și superioare, fie privește și judecătorii colegiilor militare ale Curților Superioare și ale Curții Supreme, adică judecătorii repartizați la toate instanțele având competența instanțelor militare. Prima interpretare provoacă o discriminare [...] în rândul foștilor membri ai instanțelor militare, deoarece presupune că Legea nr. 304/1993 nu se aplică decât judecătorilor fostelor instanțe militare de prim grad și celor superioare. În ceea ce privește alți militari de carieră care își exercită funcțiile în instanțele militare (și anume membrii colegiului militar al Curții Superioare din Praga și ai colegiului militar al Curții Supreme, precum și aspiranții la funcția de judecător la instanțele militare), ea permite plata indemnizației de pensionare fără restricții. [...] Faptul că o dispoziție legislativă permite două interpretări diferite, din care doar una este conformă legilor constituționale și tratatelor internaționale [...] nu justifică anularea acesteia. Aplicând-o, autoritățile statului sunt obligate să o interpreteze după caz [...]. În cauză, art. 2 din Legea nr. 304/1993 [...] trebuie aplicat nu numai judecătorilor fostelor instanțe militare de prim grad și superioare, ci și judecătorilor de la colegiile militare ale Curții Superioare din Praga și ale Curții Supreme, precum și judecătorilor asistenți din cadrul instanțelor militare.

[...] (Curtea) trebuie, de asemenea, să soluționeze problema identității constatate între situația foștilor judecători ai instanțelor militare care nu beneficiază de indemnizația de pensionare și cea a foștilor procurori militari și a altor militari de carieră, a căror reintegrare nu este, în principiu, problematică (medici militari, veterinari, tehnicieni etc.).

Plata alocațiilor, în temeiul Legii nr. 76/1959, foștilor procurori militari care *ex lege* au devenit procurori, este reglementată la art. 35 alin. (1) din Legea nr. 283/1993 [...] care [...] trebuie interpretată *a contrario* și, în același timp, *par analogiam*, astfel încât aceste alocații prevăzute la art. 30-33 lit. b) din Legea nr. 76/1959 să nu fie acordate celor care nu au acceptat transferul lor și își păstrează *ex lege* funcțiile de procuror.

În cele din urmă, se pune o ultimă problemă în privința comparării situației foștilor judecători militari cu cea a militarilor de carieră, a căror reintegrare în sectorul civil se face în principiu fără probleme [...], și al căror drept la indemnizația de pensionare nu este eliminat. Aceste două categorii sunt diametral diferite. În ceea ce privește judecătorii militari, legislația le-a garantat funcția de judecător la instanțele de drept comun [...].”

22. La data de 12 decembrie 1996, Camera a treia a Curții Constituționale a respins acțiunea lui K.F., referindu-se la decizia adunării plene a Curții Constituționale, prin care

camera era legată în sensul art. 89 alin. (2) din Constituție. În ceea ce privește discriminarea invocată de K.F., camera a evidențiat că Curtea Superioară acționase în mod identic în toate cazurile similare și că K.F. nu fusese deci dezavantajat comparativ cu alți foști judecători militari. Aceasta a subliniat că indemnizația de pensionare avea un caracter social și stimulativ și că viza facilitatea reintegrării foștilor militari în viața civilă. Cu toate acestea, în momentul revocării lor, judecătorii militari erau în principiu favorizați comparativ cu membrii altor profesii militare, deoarece legislația le garanta exercitarea funcției de judecător de drept comun.

23. La 27 ianuarie 1997, Camera a patra a Curții Constituționale a respins acțiunea lui P.L., un alt fost judecător militar, care a prezentat capete de cerere similare.

24. Prin hotărârea din 28 martie 1997, Curtea Superioară a respins acțiunea reclamantului îndreptată împotriva deciziei Ministerului Apărării din data de 28 aprilie 1994. Referindu-se la hotărârea pronunțată în cauza K.F., aceasta a evidențiat în special că:

„Neplata indemnizației de pensionare în timpul perioadei exercitării funcției de judecător după data de 1 ianuarie 1994 nu poate fi considerată drept o retroactivitate inadmisibilă. [...] Dispoziția în litigiu a Legii nr. 304/1993 este un caz de retroactivitate aparent selectivă. Dreptul la indemnizația de pensionare (constituit potrivit vechii legislații) rămâne, nimic nu se schimbă nici în ceea ce privește plata sumelor lunare pentru perioada de până la data de 31 decembrie 1993. Dreptul la plata acestor indemnizații lunare încetează să mai existe numai în temeiul condițiilor prevăzute de noua lege și numai începând de la intrarea sa în vigoare. [...]

Legislația în vigoare privind drepturile și obligațiile militarilor de carieră prevede mai multe diferențe în raport cu dreptul muncii. Pe de o parte, este vorba despre unele restricții sau obligații suplimentare în afara obligațiilor sau restricțiilor obișnuite. Pe de altă parte, legislația acordă acestei categorii de persoane un anumit număr de avantaje [...]. Această diferență din legislație este justificată prin interesul public, și anume apărarea națională, prin caracterul specific al serviciului militar necesar pentru a permite armatei să se achite onorabil de obligațiile sale etc. Unele din aceste excepții prezintă, de asemenea, aspecte sociale. Este cazul indemnizației de pensionare: trebuie să se țină cont de faptul că pentru o mare parte din militarii de carieră, odată ce au trecut în rezervă, este greu să găsească un serviciu cu un nivel echivalent cu funcțiile lor anterioare, ținând cont de specializarea lor deseori strictă și de experiența lor [...]. În opinia Curții, legislația în discuție este deci întemeiată pe criterii obiective și nu aduce atingere principiului egalității în fața legii.

Statul are dreptul de a exclude din beneficiul avantajelor rezervate militarilor de carieră o categorie de persoane la care aceste criterii obiective [...] nu sunt întrunite sau nu sunt întrunite decât parțial. Este cazul art. 2 alin. (2) din Legea nr. 304/1993. Această dispoziție nu privește decât persoanele care continuă să îndeplinească funcții de judecător și la care [în consecință] lipsește aspectul social menționat, deoarece continuă să îndeplinească funcții comparabile, deseori identice [...] cu funcțiile lor anterioare, fiind [...] în principiu irevocabile. Prin urmare, nu se poate constata nicio inegalitate nejustificată între aceste persoane și ceilalți foști militari de carieră, nici că [art. 2 alin. (2)] este contrar art. 1 din Carta drepturilor și libertăților fundamentale.

[...] Curtea împărtășește opinia reclamantilor menționând că indemnizația de pensionare trebuie să îndeplinească de asemenea alte funcțiuni. Trebuie admis argumentul lor potrivit căruia legea a subevaluat, fără un motiv aparent, cel puțin perioada de serviciu pe care reclamantii au efectuat-o în unități militare; în ciuda acestui fapt, argumentele nu schimbă cu nimic concluzia că decizia atacată nu a încălcat legea.”

25. La 21 mai 1998, Curtea superioară din Olomouc a anulat deciziile Ministerului Apărării și ale Oficiului militar de securitate socială, prin care era suspendată plata indemnizației de pensionare, în conformitate cu hotărârea Curții Constituționale din 8 octombrie 1996, în ceea ce îl privește pe J.H., fost judecător militar care a fost de acord cu repartizarea sa la Curtea Superioară din Praga începând cu 1 ianuarie 1994. Trimițând cauza autorităților competente, Curtea a observat în special că deciziile respective nu erau întemeiate pe dispozițiile legislative, deoarece se refereau la decizia Curții Constituționale care nu se putea substitui legii deoarece indica numai felul în care legea în vigoare trebuia interpretată spre a fi conformă cu Constituția.

26. La 3 iulie 1998, Camera a patra a Curții Constituționale a respins acțiunea lui I.Z., fost judecător militar care s-a plâns de suspendarea indemnizației sale de pensionare. Fiind legată

prin hotărârea adunării plene din 8 octombrie 1996, aceasta a considerat că I.Z. nu a suferit nicio atingere adusă drepturilor sale fundamentale garantate de Constituție.

II. Dreptul intern relevant

A. *Constituția Republicii Cehe din 16 decembrie 1992, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993*

27. Potrivit art. 10, tratatele privind drepturile omului și libertățile fundamentale ratificate și promulgate de Republica Cehă sunt imediat obligatorii și au preeminență în fața legii.

28. Potrivit art. 89 alin. (2), hotărârile Curții Constituționale care pot fi executate sunt obligatorii pentru toate organele și toate persoanele.

29. Art. 93 alin. (1) prevede că un judecător este desemnat de președintele Republicii fără nicio limitare de timp. Acesta își preia funcția după ce a depus jurământ.

30. Art. 110 dispune că instanțele militare fac parte din sistemul judecătoresc până la 31 decembrie 1993.

B. *Carta drepturilor și libertăților fundamentale din 16 decembrie 1992, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993*

31. Art. 1 prevede, între altele, că ființele umane sunt libere și egale din punct de vedere al demnității și al drepturilor.

32. Potrivit art. 3 alin. (1), drepturile și libertățile fundamentale sunt garantate tuturor, fără deosebire de sex, rasă, culoare, convingere și religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională sau etnică, avere, naștere sau orice altă situație.

33. Potrivit art. 11 alin. (4), exproprierea sau restrângerea silită a dreptului de proprietate nu este posibilă decât în interes public, în baza unei legi și în schimbul unei despăgubiri.

34. Art. 36 prevede că fiecare are dreptul la judecarea cauzei sale, urmând o procedură definită, de o instanță independentă și imparțială și, în anumite cazuri, de o altă autoritate. Oricine pretinde că i-au fost vătămate drepturile prin decizia unei autorități administrative poate adresa instanței o cerere referitoare la reexaminarea acestei decizii, dacă legea nu prevede altfel.

C. *Legea nr. 29/1993 din 22 decembrie 1992 privind alte măsuri legate de diviziunea Republicii Federative Cehe și Slovace, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993*

35. Potrivit art. 1, judecătorii Curții Supreme a Republicii Federative Cehe și Slovace care au rămas în funcție la 31 decembrie 1992, devin, cu acordul lor, judecători repartizați la Curtea Supremă a Republicii Cehe.

36. Art. 2 alin. (1) prevede că judecătorii instanțelor militare ale Republicii Federative Cehe și Slovace care au rămas în funcție până la 31 decembrie 1992 devin, cu acordul lor, judecători la instanțele militare ale Republicii Cehe.

37. Potrivit art. 3, judecătorii Curții Supreme a Republicii Federative Cehe și Slovace și ai instanțelor militare ale Republicii Federative Cehe și Slovace care au devenit judecători la instanțele Republicii Cehe în temeiul art. 1 și 2 sunt considerați drept judecători desemnați în temeiul Constituției Republicii Cehe.

D. *Legea nr. 76/1959 din 18 decembrie 1959 privind unele raporturi de serviciu ale militarilor, intrată în vigoare la 1 mai 1960*

38. Potrivit art. 26 alin. (1) lit. c), sunt revocați din funcția deținută în armată militarii pentru care nu există un post corespunzător în urma reducerii efectivelor sau reorganizării forțelor armate.

39. Potrivit art. 33 alin. (1) lit. c), militarii de carieră revocați potrivit art. 26 alin. (1) lit. c) au dreptul până la șaiszeci de ani la o indemnizație de pensionare în sumă echivalentă cu 30% din retribuiția lor dacă au prestat serviciu în forțele armate timp de cel puțin douăzeci de ani. Pentru al douăzeci și unulea an și pentru fiecare an de serviciu suplimentar, acest procent se majorează cu 1% din retribuiție.

E. Legea nr. 335/1991 din 19 iulie 1991 privind instanțele și judecătorii, modificată prin Legea nr. 17/1993 din 21 decembrie 1992, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993

40. Potrivit art. 53 alin. (1) (inclus în art. 1 din Legea nr. 17/1993), judecătorii tribunalelor militare și ai colegiului militar al Curții Supreme și ai colegiilor curților superioare sunt considerați drept militari de carieră. Exceptând cazul în care această lege prevede altfel, dispozițiile legislative referitoare la militarii de carieră se aplică judecătorilor. Potrivit alineatului (2) al acestui articol, un judecător de la tribunalul militar, de la colegiul militar al Curții supreme și de la colegiile militare ale Curților superioare nu poate fi revocat din funcția din armată dacă anterior nu a fost revocat din funcția de judecător, dacă nu a renunțat sau nu a fost înlocuit. Alineatul (3) prevede că alineatul (2) nu se aplică atunci când un judecător a fost revocat la cererea sa. Potrivit alineatului (4), atunci când un judecător a părăsit armata în conformitate cu alineatul (3) și acceptă să fie repartizat la o instanță de același grad, acceptul său este considerat drept acord de a fi repartizat la o instanță, potrivit art. 34 alin. (1). În caz contrar, funcția sa încetează să mai existe.

41. Potrivit art. 2 alin. (5), prevederile acestei legi, câtă vreme privesc activitatea instanțelor militare și situația judecătorilor militari precum și a judecătorilor asistenți la instanțele militare, încetează să intre în vigoare la 31 decembrie 1993. Atunci când la această dată un judecător militar acceptă să fie repartizat la o instanță de drept comun de același grad, acceptul său este considerat drept acord de a fi repartizat la o instanță, potrivit art. 34 alin. (1). În caz contrar, funcția sa încetează să mai existe.

F. Legea nr. 304/1993 din 7 decembrie 1993, privind modificarea Legii nr. 391/1991 asupra condițiilor de retribuire a judecătorilor, notarilor de stat, judecătorilor asistenți și notarilor stagiați, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1994

42. Potrivit art. 2 alin. (1), atunci când un judecător militar acceptă să fie repartizat la o instanță de drept comun și contractul său de militar de carieră nu încetează prin revocare conform dispoziției speciale (art. 26 din Legea nr. 76/1959), acesta expiră la data intrării în vigoare a prezentei legi. Alineatul (2) prevede că atunci când un judecător militar acceptă să fie repartizat la o instanță de drept comun, acesta nu beneficiază de dreptul la plata indemnizației de pensionare potrivit prevederii speciale (art. 33 din Legea nr. 76/1959) în timpul îndeplinirii funcțiilor sale de judecător. Potrivit alineatului (3), atunci când contractul de militar de carieră al unui judecător militar a încetat în conformitate cu alineatul (1), fostul judecător are dreptul la plata indemnizației de pensionare potrivit condițiilor indicate la alineatul (2). Alineatul (4) prevede că atunci când un judecător militar acceptă să fie repartizat la o instanță de drept comun, dreptul său la plata primei de sfârșit de carieră dispăre potrivit prevederii speciale (art. 33 lit. a) din Legea nr. 76/1959).

G. Legea nr. 283/1993 din 9 noiembrie 1993 privind parchetul, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1994

43. Art. 35 alin. (1) prevede că procurorii și anchetatorii de pe lângă parchet (inclusiv parchetul militar) numiți în temeiul legislației în vigoare, sunt considerați, la data intrării în vigoare a prezentei legi, drept procurori desemnați potrivit acestei legi, până la data prevăzută la alineatele (3), (4) și (5). La această dată, condiția lor de salariat sau contractul de serviciu încetează. Aceste dispoziții nu se aplică atunci când interesatul își manifestă dezacordul față de această procedură în termen de cincisprezece zile începând de la intrarea în vigoare a acestei legi. Procurorii a căror condiție de salariat încetează așa cum se indică anterior au dreptul la indemnizația de concediere (*odstupné*) sau la prima de sfârșit de carieră prevăzută de legea specială (*odchodné*).

În drept

I. Cu privire la excepțiile preliminare ale Guvernului

44. În primul rând, Guvernul invocă incompatibilitatea *ratione materiae* a cererii cu dispozițiile convenției, menționând că art. 1 din Protocolul nr. 1 nu garantează decât apărarea drepturilor de proprietate existente. În opinia sa, art. 2 din Legea nr. 304/1993 a adus o modificare indirectă la Legea nr. 76/1959, adaptând, cu efect începând de la 1 ianuarie 1994 (și nu cu efect retroactiv), condițiile legale cărora le era subordonat anterior dreptul la indemnizația de pensionare militară. Astfel, începând cu data de 1 ianuarie 1994, reclamantul nu mai avea dreptul la plata acestei indemnizații, drept pe care nu îl va dobândi decât după încetarea funcțiilor sale de judecător de drept comun. Guvernul susține că statul are dreptul de a defini în orice moment condițiile care trebuie îndeplinite pentru ca dreptul la o indemnizație reținută din bugetul de stat să fie dobândit; prin urmare, cauza nu are nimic în comun cu o atingere din partea statului adusă dreptului la respectarea bunurilor sale în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1.

45. Reclamantul se opune acestui argument și afirmă că a dobândit dreptul la indemnizația de pensionare de la intrarea sa în armată, în anul 1972. În consecință, el nu invocă un drept la dobândirea unui bun, ci dreptul la protejarea unui bun dobândit și existent.

46. Curtea constată că legislația națională relevantă, în special art. 33 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 76/1959, a recunoscut în favoarea reclamantului dreptul la indemnizația de pensionare. Acest articol era în vigoare la 31 decembrie 1993, dată la care a devenit efectivă revocarea reclamantului din armată, dispusă de Ministrul Apărării la 28 septembrie 1993. În decizia din 27 ianuarie 1994, Oficiul militar de securitate socială din Praga a recunoscut de asemenea dreptul reclamantului la această indemnizație și a precizat suma și perioada plății. Prin urmare, Curtea consideră că dreptul reclamantului la indemnizația de pensionare, care constituie un drept patrimonial în sensul art. 1 din Protocolul nr. 1 (*Gaygusuz împotriva Austriei*, hotărârea din 16 septembrie 1996, *Culegere de hotărâri și decizii* 1996-IV, p. 1142, pct. 41), era suficient stabilit de autoritățile naționale pe baza legislației în vigoare.

Prin urmare, trebuie respinsă excepția Guvernului.

47. În al doilea rând, Guvernul invocă excepția de neputință a căilor de atac interne, reclamantul neintroducând o acțiune la instanța constituțională pentru a denunța încălcarea art. 1 din Protocolul nr. 1 și a art. 14 din convenție. Acesta recunoaște că Curtea Constituțională a avut ocazia să examineze capete de cerere similare în cadrul acțiunii formulate de K.F., respinsă la data de 12 decembrie 1996. Cu toate acestea, în opinia Guvernului, nu se poate deduce că o eventuală acțiune la instanța constituțională a

reclamantului ar avea aceeași soartă, deoarece art. 23 din Legea nr. 182/1993 privind Curtea Constituțională permite să se ia în considerare că o cameră emite o opinie diferită de cea exprimată anterior de o altă cameră. În acest caz, camera respectivă solicită opinia adunării plenare a Curții Constituționale, care soluționează.

În opinia Guvernului, reiese că statul pârât nu a avut încă ocazia să constate existența, dacă este cazul, a pretensei încălcări în cauză și să apere eficient drepturile reclamantului.

48. Ca răspuns, reclamantul se referă la decizia Camerei a treia a Curții Constituționale din 7 martie 1996, care propunea adunării plenare să anuleze art. 2 din Legea nr. 304/1993 pe motiv că interesul public nu oferea nicio justificare. Acest element dovedește, în opinia sa, că problema compatibilității acestei dispoziții cu art. 1 din Protocolul nr. 1 a fost examinată la nivel național.

În continuare, reclamantul menționează că decizia Curții Superioare din data de 28 martie 1997, care îl privește personal, a fost examinată de Camera a patra a Curții Constituționale sesizată prin acțiunea lui I.Z., care a fost respinsă la 3 iulie 1998. Acesta afirmă că reiese clar din această decizie de respingere că Cea de-a patra Cameră – la fel ca celelalte camere care au analizat această problemă – se considera obligată, în temeiul art. 89 alin. (2) din Constituție, prin hotărârea adunării plenare a Curții Constituționale pronunțată în cauza lui K.F. În aceste împrejurări acțiunea sa proprie nu ar fi avut nicio șansă de succes.

49. Curtea reamintește că un reclamant este obligat să „folosească în mod normal” căi de atac în mod verosimil efective și suficiente pentru a soluționa plângerile sale. În plus, căile de atac indicate de Guvern trebuie să existe cu un grad suficient de certitudine, practic și teoretic, fără de care lipsește accesibilitatea și eficiența dorite, iar statului pârât îi revine sarcina de a demonstra că aceste condiții diferite sunt îndeplinite (a se vedea, de exemplu, *Akdivar și alții împotriva Turciei*, hotărârea din 16 septembrie 1996, *Culegere* 1996-IV, p. 1210, pct. 66 și 68).

50. În continuare, Curtea observă că, în dreptul ceh, hotărârile de principiu pronunțate de adunarea plenară a Curții Constituționale sunt obligatorii și țin pe judecători în privința chestiunilor astfel soluționate. În această privință, ea observă că adunarea plenară a Curții Constituționale a refuzat să anuleze art.2 din Legea nr. 304/1993 – care reprezintă punctul central al plângerilor reclamantului – relevând că faptul că această dispoziție permite două interpretări diferite, dintre care doar una singură este compatibilă cu legile constituționale și tratatele internaționale, nu era un motiv suficient pentru a o anula. În ceea ce privește argumentul Guvernului potrivit căruia reclamantul, nesusținând Curtea Constituțională, a împiedicat această instanță judiciară să soluționeze, după caz, situația sa la nivel intern, Curtea constată că nicio hotărâre a acestei instanțe pronunțată în urma unei acțiuni a reclamantului nu ar fi putut să soluționeze în mod eficient situația acestuia: eventuala suspendare a plății indemnizației de pensionare a unor foști judecători militari nu ar fi putut interveni decât în viitor, permițând acestora din urmă să păstreze beneficiul plăților efectuate deja.

51. În aceste condiții, Curtea consideră că Guvernul nu a demonstrat că acțiunea în fața instanței constituționale a reclamantului ar fi constituit în cauză un recurs adecvat și efectiv capabil să soluționeze plângerile acestuia. În consecință, excepția întemeiată pe neepuizarea căilor de atac interne nu mai poate fi nici ea reținută.

II. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

52. Reclamantul se plânge că suspendarea plății indemnizației de pensionare a constituit o atingere discriminatorie adusă dreptului său de proprietate față de alți militari de carieră care, după plecarea lor din armată, s-au angajat ca agenți civili și încasează această indemnizație.

Acesta susține, în special, că unii foști judecători militari au fost repartizați la instanțe de drept comun în aceleași condiții cu ale lui, dar obțin indemnizația fără nicio restricție și reclamantul susține că nu există niciun temei obiectiv și rezonabil pentru această diferențiere. Acesta evocă, în special, situația celor șase judecători ai Curții Supreme care au continuat să încaseze indemnizația chiar și după adoptarea hotărârii Curții Constituționale din data de 8 octombrie 1996, a celor doi judecători care nu au acceptat să fie repartizați la instanțe de drept comun potrivit Legii nr. 17/1993 și care nu au devenit judecători de drept comun decât în anul 1994 și a celor șase procurori care au lucrat în calitate de judecători de drept comun, în privința cărora Legea nr. 17/1993 nu se aplica. Reclamantul se referă, de asemenea, la cei șapte judecători ai Curții Superioare care au încasat indemnizația până la adoptarea hotărârii Curții Constituționale anterior menționate.

53. Reclamantul invocă art. 14 din convenție și, respectiv, art. 1 din Protocolul nr. 1, redactate după cum urmează:

Art. 14 din convenție

„Exercitarea drepturilor și libertăților recunoscute de [...] convenție trebuie să fie asigurată, fără nicio deosebire bazată în special pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau orice altă situație.”

Art. 1 din Protocolul nr. 1

„Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare reglementării folosirii bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.”

A. Cu privire la aplicabilitatea art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

54. Potrivit jurisprudenței constante a Curții, art. 14 din convenție completează celelalte clauze normative ale convenției și protocoalelor. Nu are o existență independentă deoarece este valabil numai pentru „exercitarea drepturilor și libertăților” pe care acestea le garantează. Bineînțeles, poate fi luată în considerare chiar și fără o încălcare a cerințelor lor și, în această măsură, are o însemnătate autonomă, dar nu s-ar putea aplica dacă faptele în litigiu nu intră sub incidența cel puțin uneia din clauzele respective (a se vedea, de exemplu, *Gaygusuz*, citată anterior, pct. 36).

55. În cauză, având în vedere concluzia care figurează la pct. 46, Curtea stabilește că art. 14 din convenție se poate aplica coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

B. Cu privire la respectarea art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1

a) Argumentele părților

56. Guvernul consideră capătul de cerere întemeiat pe discriminarea pretinsă ca fiind în mod vădit nefondat. Acesta observă că, în temeiul art. 53 alin. (1) din Legea nr. 335/1991, judecătorii instanțelor militare și ai colegiului militar al Curții Supreme din fosta Republică Cehă și Slovacă erau militari de carieră și că dispozițiile legislative referitoare la militarii de carieră, în special cele privind indemnizația de pensionare, se aplicau în cazul acestora. Constituția Republicii Cehe, intrată în vigoare la 1 ianuarie 1993, a anticipat, prin art. 110, dispariția instanțelor militare. Cu toate acestea, judecătorii militari beneficiau de posibilitatea de a continua să își exercite funcția de judecător în cadrul instanțelor de drept comun. Astfel,

Legea nr. 17/1993 privind modificarea Legii nr. 335/1991, a permis, pe de o parte, trecerea în rezervă în timpul anului 1993 a judecătorilor militari la cererea lor fără să fi fost revocați anterior din funcție, precizând că dacă judecătorii trecuți în rezervă ar fi acceptat să fie repartizați la o instanță de drept comun de același grad, consimțământul lor ar fi fost considerat ca fiind un acord pentru repartizarea la o instanță de drept comun potrivit art. 34 alin. (1). Pe de altă parte, legea a făcut posibilă, în conformitate cu art. 2 alin. (5), o trecere ușoară la instanțele de drept comun pentru judecătorii militari rămași în funcție până la dispariția instanțelor militare la data de 31 decembrie 1993.

57. În ceea ce privește indemnizația de pensionare, Guvernul admite că judecătorii instanțelor militare care au părăsit armata din proprie inițiativă în cursul anului 1993 aveau dreptul la indemnizația de pensionare, niciun obstacol legislativ neîmpiedicând acest lucru, deși au decis să practice în continuare profesia de judecător. Din acest motiv, Legea nr. 304/1993 a modificat condițiile legale ale dreptului la indemnizația de pensionare cu efect de la 1 ianuarie 1994, ținând cont de faptul că, la dispariția instanțelor militare, foștii judecători militari au avut posibilitatea de a continua să îndeplinească funcțiile de judecător în cadrul instanțelor de drept comun.

58. În opinia Guvernului, modificarea prin Legea nr. 304/1993 a condițiilor dreptului la indemnizația de pensionare a foștilor judecători militari nu privește nicio discriminare, deoarece constituie o măsură logică privind menținerea principiului existent: un fost judecător militar nu are dreptul la indemnizația de pensionare decât la sfârșitul funcției sale de judecător de drept comun. Cum dreptul la plata indemnizației de pensionare nu era recunoscut judecătorului militar în timpul îndeplinirii funcției sale de judecător militar, acest drept nu mai este recunoscut fostului judecător militar care a acceptat, în momentul dispariției instanțelor militare, să continue să îndeplinească funcția de judecător în cadrul instanțelor de drept comun.

59. Guvernul admite că Legea nr. 304/1993 nu a analizat în mod explicit dreptul la indemnizația de pensionare a foștilor judecători militari care au acceptat în timpul anului 1993 să fie repartizați la instanțe de drept comun, în temeiul art. 54 alin. (3) din Legea nr. 335/1991, modificată de Legea nr. 17/1993 și care își încasau deja indemnizația de pensionare. Cu toate acestea, din raportul Ministerului Apărării din 12 octombrie 1998 reiese că plata acestor indemnizații a fost oprită. În plus, există anumite diferențe între diversele categorii de foști militari de carieră. Cu toate acestea, Guvernul consideră că aceste diferențe sunt compatibile cu cerințele art. 14 din convenție deoarece sunt justificate în mod obiectiv și rezonabil.

60. În ceea ce privește foștii militari de carieră cum ar fi medicii, veterinarii, tehnicienii și membrii altor profesii care încasează indemnizația respectivă, Guvernul susține că nu există niciun element care să constituie o discriminare, în sensul art. 14 din convenție, între aceștia și foștii judecători militari deveniți judecători de drept comun. Chiar dacă membrii acestei categorii de foști militari de carieră nu întâmpină dificultăți majore în a găsi o slujbă în sectorul civil, aceștia a trebuit să dea dovadă de inițiativă personală, nebeneficiind de același avantaj ca judecătorii militari cărora legislația le-a garantat continuarea funcției în cadrul instanțelor de drept comun.

61. În ceea ce îi privește pe foștii judecători militari care au părăsit armata la cererea lor, fără a fi de acord cu repartizarea lor la o instanță de drept comun în temeiul Legii nr. 17/1993 și care nu au devenit judecători de drept comun decât ulterior și din proprie inițiativă, Guvernul consideră că plata indemnizației acestei categorii de judecători se justifică prin faptul că a trebuit să urmeze procedura obișnuită prevăzută de lege pentru candidații la un post de judecător. Acesta susține că legiuitorul nu putea prevedea care din foștii judecători militari urmau să candideze pe viitor pentru un post de judecător de drept comun. În acest

sens, Guvernul subliniază că plata indemnizației acestei categorii de foști judecători militari nu a fost niciodată contestată în fața instanțelor naționale.

62. Conform Guvernului, nu există nici elementul de inegalitate între foștii judecători militari și foștii procurori militari care beneficiază de indemnizația respectivă. Acesta se referă în această privință la concluziile hotărârii Curții Constituționale din data de 8 octombrie 1996 și adaugă că plata indemnizației foștilor procurori militari care au acceptat să fie repartizați la instanțe se justifică prin schimbarea radicală a profesiei acestora, care depindea de desemnarea oficială din partea Președintelui Republicii și care nu le era garantată de lege.

63. Reclamantul remarcă faptul că observațiile Guvernului se limitează la a evidenția siguranța serviciului pentru foștii judecători militari, referindu-se la opinia adunării plenare a Curții Constituționale, fără a răspunde totuși la întrebarea de ce legiuitorul și puterea executivă au admis existența unei situații în care niște persoane, deși aflate pe picior de egalitate din punct de vedere al faptelor și al dreptului, beneficiază de un alt fel de tratament. În opinia sa, argumentul Guvernului nu este întemeiat pe nicio justificare obiectivă și rezonabilă.

64. Reclamantul atrage atenția că Legea nr. 17/1993, care stabilea la 31 decembrie 1993 dispariția instanțelor militare, a stabilit în art. 53 și art. 2 alin. (5) condițiile în care un judecător militar putea lucra la o instanță de drept comun. În consecință, judecătorii militari au intrat la instanțele de drept comun ca urmare a aplicării acestor două prevederi legislative. Cu toate acestea, Ministerul Justiției, în intenția sa de a desființa cel puțin pentru o parte din judecătorii militari indemnizațiile legate de plecarea din armată, a dispus adoptarea art. 2 din Legea nr. 304/1993, deși la vremea aceea mai mulți foști judecători și procurori militari fuseseră deja repartizați la instanțe de drept comun și încasaseră indemnizațiile respective.

65. Reclamantul susține că, în prezent, cel puțin treizeci și cinci de foști judecători și procurori militari repartizați la instanțe de drept comun încasează indemnizația de pensionare, în timp ce pentru douăzeci și patru de foști judecători militari plata indemnizației a fost suspendată în baza art. 2 din Legea nr. 304/1993. Acesta constată că, în mod contrar afirmațiilor Guvernului, plata indemnizației către foștii judecători ai colegiului militar al Curții Supreme, care au fost repartizați la instanțe de drept comun în temeiul art. 53 din Legea nr. 17/1993, nu a fost suspendată în urma hotărârii Curții Constituționale din 8 octombrie 1996. Reclamantul insistă asupra faptului că această decizie nu a avut nicio incidență reală asupra desființării inegalității în rândul foștilor judecători militari. În plus, acesta consideră că hotărârea Curții Constituționale nu ar putea constitui un titlu juridic în temeiul căruia ar fi posibilă suspendarea plății indemnizației, deoarece această instanță nu creează dreptul sau noile legi, rolul său nefiind decât „negativ”, limitat la anularea dispozițiilor legale. În această privință, el se referă la decizia din 21 mai 1998, prin care Curtea Superioară a anulat decizia de suspendare a plății indemnizației unui fost judecător de la colegiul militar al Curții Superioare. În această decizie, Curtea Superioară a constatat că hotărârea Curții Constituționale nu se substituia legii, înalta instanță pronunțându-se numai asupra interpretării conforme cu Constituția și că suspendarea plății indemnizației nu putea interveni decât în temeiul unei legi.

66. Prin urmare, reclamantul consideră că nu se poate desființa inegalitatea denunțată privând unele grupuri de persoane de drepturile recunoscute, așa cum dorește Guvernul, nici prin interpretarea, oricât ar fi ea de conformă cu Constituția, a art. 2 din Legea nr. 304/1993. În opinia sa, această dispoziție afectează o categorie specifică în rândul foștilor judecători militari, și anume cei care au consimțit să fie repartizați la instanțe de drept comun în temeiul art. 2 alin. (5) din Legea nr. 17/1993. Suspendarea plății indemnizației altor categorii de foști judecători militari ar constitui o nouă încălcare a art. 14 din convenție.

67. Reclamantul contestă argumentul Guvernului potrivit căruia legiuitorul nu putea prevedea care din foștii judecători militari urma să candideze pentru posturile de judecător de drept comun. În opinia acestuia, este vorba despre un număr neglijabil de persoane. Acesta ține să sublinieze, în schimb, că Ministerul Justiției a inițiat adoptarea art. 2 din Legea nr. 304/1993 într-o situație în care mai mulți judecători și procurori militari intraseră deja în instanțele de drept comun, încasând indemnizația de pensionare și în care era, prin urmare, evident că legea nu îi va afecta decât pe restul judecătorilor militari.

68. De asemenea, reclamantul se opune argumentului Guvernului potrivit căruia plata indemnizației foștilor procurori militari ar fi justificată prin schimbarea radicală a profesiei acestora. În opinia acestuia, trecerea de la funcția de procuror la cea de judecător nu pune nicio problemă din punct de vedere profesional, acest transfer fiind chiar destul de frecvent în trecut.

69. În cele din urmă, reclamantul pretinde că problema plății indemnizației foștilor judecători de la colegiile militare nu a fost soluționată în urma hotărârii Curții Constituționale din 8 octombrie 1996. Acesta afirmă că judecătorilor de la fostul colegiu militar al Curții Supreme nu li s-a suspendat niciodată plata indemnizației. Această suspendare nu a afectat decât judecătorii de la fostul colegiu militar al Curții Superioare și numai temporar, deoarece decizia de suspendare ar fi fost anulată ca ilegală de Curtea Superioară din Olomouc la data de 21 mai 1998.

b) Aprecierea Curții

70. În conformitate cu jurisprudența Curții, o distincție este discriminatorie în sensul art. 14, dacă „nu are o justificare obiectivă și rezonabilă”, adică dacă nu urmărește un „scop legitim” sau dacă nu există un „raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit”. În plus, statele contractante beneficiază de o anumită marjă de apreciere pentru a stabili dacă și în ce măsură diferențele dintre situațiile similare din alte puncte de vedere justifică tratamentul diferit [a se vedea în special *Gaygusuz*, citată anterior, pct. 42, și *Larkos împotriva Ciprului* (GC), nr. 29515/95, pct. 29, CEDO 1999-I].

71. În cauză, Guvernul recunoaște că există cel puțin două categorii de foști militari de carieră care continuă să încaseze indemnizația de pensionare: ar fi vorba despre foștii judecători militari deveniți judecători de drept comun în cursul anului 1994 și despre foștii procurori militari deveniți și ei judecători de drept comun. Mai mult, deși invocă faptul că plata indemnizației de pensionare a fost suspendată față de o altă categorie de foști judecători militari, Guvernul nu prezintă niciun document care să ateste modalitățile acestei suspendări sau numărul de judecători la care se referă. Oricum, nicio suspendare ulterioară datei de 1 ianuarie 1994 nu ar putea pune capăt situației referitoare la perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 31 decembrie 1993, în timpul căreia judecătorii militari puteau părăsi armata din proprie inițiativă și puteau fi repartizați la instanțe de drept comun încasând o indemnizație de pensionare. Informația Guvernului este cu atât mai mult îndoielnică cu cât, prin hotărârea din 21 mai 1998, Curtea Superioară din Olomouc a anulat deciziile în baza cărora plata indemnizației de pensionare către un fost judecător militar a fost suspendată.

72. În ceea ce îi privește pe foștii procurori militari, Guvernul susține că trecerea acestora la profesia de judecător de drept comun reprezintă o schimbare radicală. Curtea nu este pe deplin convinsă de acest raționament, considerând că încadrarea juridică și cunoașterea dreptului, cerute pentru a practica profesia de procuror, sunt identice cu cele necesare pentru profesia de judecător.

73. Din argumentele părților reiese că există incontestabil o diferență de tratament în ceea ce privește plata indemnizației de pensionare către diferite categorii de foști militari. Cu toate

acestea, Curtea reamintește că orice diferență de tratament nu implică automat încălcarea art. 14 din convenție. Trebuie stabilit că persoanele aflate în situații similare sau comparabile în materie beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu are nicio justificare obiectivă sau rezonabilă (*Stubbings și alții împotriva Marii Britanii*, hotărârea din 22 octombrie 1996, *Culegere* 1996-IV, pct. 72).

74. Curtea observă că statul pârât încearcă să justifice diferența de tratament, în cauză, prin problemele cu care s-au confruntat diferitele categorii de foști militari schimbându-și serviciul după plecarea din armată și prin importanța eforturilor și inițiativei personale pe care au trebuit să le depună cu acest prilej. Cel puțin asta reiese din argumentația Guvernului referitoare la suspendarea plății indemnizației foștilor militari care au rămas în armată până la 31 decembrie 1993 și au intrat direct în instanțele de drept comun, beneficiind de siguranța locului de muncă în calitate de judecători și, prin urmare, de o reintegrare automată. De altfel, Guvernul evidențiază interesul față de menținerea principiului potrivit căruia, dacă dreptul la plata indemnizației de pensionare nu era recunoscut judecătorului militar în timpul îndeplinirii funcției sale de judecător militar, atunci acesta nu trebuie recunoscut nici fostului judecător militar care, în momentul dispariției instanțelor militare, a acceptat să continue să îndeplinească funcția de judecător în cadrul instanței de drept comun.

75. Curtea consideră că efortul și inițiativa personală depuse cu ocazia căutării unui serviciu sunt criterii subiective prin definiție, care nu pot servi drept justificare unei diferențe de tratament în rândul persoanelor aflate în situații similare. Or, chiar dacă se ține cont de marja de apreciere de care statul dispune în materie de control al bunurilor, Guvernul nu a prezentat niciun alt element capabil să justifice diferența potrivit cerințelor art. 14 din convenție și să convingă Curtea.

76. Prin urmare, Curtea consideră că diferența de tratament referitoare la plata indemnizației de pensionare în rândul diferitelor categorii de foști militari, și *a fortiori* în rândul foștilor judecători militari, a cărui victimă a fost reclamantul, nu se bazează pe nicio „justificare obiectivă și rezonabilă”.

Prin urmare, a avut loc nerespectarea art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1.

III. Cu privire la pretinsa încălcare a art. 1 din Protocolul nr. 1

77. Concluzionând anterior că a avut loc încălcarea art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1, Curtea nu consideră necesar să examineze capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 luat separat.

IV. Cu privire la aplicarea art. 41 din convenție

78. În conformitate cu art. 41 din convenție,

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciu

79. Reclamantul solicită 473 703 coroane cehe (CZK), adică 16 335 euro (EUR), cu titlu de prejudiciu material. Acesta indică faptul că această cifră corespunde sumei indemnizațiilor de pensionare pe care ar fi trebuit să le încaseze în perioada 1 ianuarie 1994 – 30 iunie 2000.

În plus, acesta pretinde că a suferit un prejudiciu moral și social din cauza inegalității permanente pe care o resimte la serviciu comparativ cu foștii săi colegi care beneficiază de indemnizația de pensionare, deși s-au aflat într-o situație identică. Cu toate acestea, reclamantul lasă la aprecierea Curții să decidă dacă cererea sa cu titlu de prejudiciu moral este justificată și să stabilească suma reparației.

80. Guvernul consideră că motivele care justifică acordarea către reclamant a unei sume cu titlu de prejudiciu moral nu reies clar din cerere.

81. În conformitate cu jurisprudența Curții în materie și cu datele economice relevante prezentate de părți, Curtea consideră că poate accepta suma de 16 335 EUR solicitată de reclamant drept evaluare a prejudiciului material suferit până la 30 iunie 2000. Ținând cont de timpul scurs de atunci, îi alocă cu acest titlu suma de 20 000 EUR. Această sumă se va converti în coroane cehe la cursul de schimb aplicabil la data plății.

Curtea consideră că constatarea încălcării oferă, în sine, o reparație echitabilă suficientă pentru orice prejudiciu moral pe care reclamantul l-ar fi putut suferi în urma respectivei încălcări.

B. Cheltuieli de judecată

82. Reclamantul nu solicită rambursarea cheltuielilor de judecată. Curtea consideră că nu este necesar să se pronunțe asupra acestui lucru.

C. Dobânzi moratorii

83. Curtea hotărăște că rata dobânzilor moratorii trebuie să reflecte opțiunea de a adopta euro drept monedă de referință. Aceasta consideră necesar să stabilească drept regulă generală faptul că rata dobânzilor moratorii de plătit pentru sume exprimate în euro trebuie să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

Pentru aceste motive, Curtea, în unanimitate,

1. *Respinge* excepțiile preliminare ale Guvernului;
2. *Hotărăște* că a fost încălcat art. 14 din convenție coroborat cu art. 1 din Protocolul nr. 1;
3. *Hotărăște* că nu trebuie examinat separat capătul de cerere întemeiat pe art. 1 din Protocolul nr. 1 luat separat;
4. *Hotărăște*:
 - a) că statul pârât trebuie să plătească reclamantului, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă, în conformitate cu art. 44 § 2 din convenție, 20 000 EUR (douăzeci mii euro) pentru prejudiciul material, sumă care va fi convertită în moneda națională a statului pârât la rata de schimb aplicabilă la data plății, plus orice sumă care poate fi datorată cu titlu de impozit;
 - b) că, de la data expirarea termenului menționat și până la momentul efectuării plății, această sumă va fi majorată cu o dobândă simplă, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale.
5. *Hotărăște* că constatarea încălcării oferă, în sine, o reparație echitabilă suficientă pentru prejudiciul moral suferit de reclamant.

Redactată în limba franceză, apoi comunicată în scris, la 26 noiembrie 2002, în temeiul art. 77 § 2 și 3 din regulament.

T.L. Early,
Grefier adjunct

J.P. COSTA,
Preşedinte